36. HADİS

ALIŞVERİŞ AHLAKI

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّمَ قَالَ :

« رَحِمَ اللهُ رَجُلًا سَمْحًا إِذَا بَاعَ، وَإِذَا اشْتَرَى، وَإِذَا اقْتَضَى»

Hadisin Türkçesi

Câbir radıyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Satışta, alışta ve borcunu istemekte kolaylık gösteren kimseye Allah merhamet etsin."[36]

Açıklamalar

Kolaylık prensibi, dinimizin temel esasıdır. Gerek Kur'an gerek sünnetin bu yöndeki talimatları ve Resûl-i Ekrem Efendimizin her asra ışık tutucu nitelikteki uygulamaları bizim için önemli bir fikrî zemin ve fiilî örnek teşkil etmektedir.

Pek çok ayet ve hadiste dinin kolaylık olduğu açıkça belirtilmiştir. Bundan maksadın dinimizin kurallarına uymak ve onları zorlaştırmamak olduğu açıktır. Müslümanlar da insanlarla olan muamelelerinde kolaylık esasını öne geçirmelidir. Özellikle alışverişte ve borçludan alacağını istemekte bu prensip daha da önem taşır. Bu yönde gösterilecek kolaylık onların muhtaç oldukları zaruri ihtiyaçları temine yardımcı olur. Ayrıca müminlerin

36 Riyâzü's-Sâlihîn, Hadis No: 1371 (Buhârî, Büyû' 16. Ayrıca bk. İbni Mâce, Ticârât 28)

Açıklamalar

arasında dostluğun ve kardeşliğin doğmasına imkân verir. İnsanların büyük çoğunluğunun zaruri ihtiyaçlarını bile yerine getiremeyecek kadar fakir olduğu ülkeler günümüzde de dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu sebeple alışverişte insanlara anlayışlı davranmak ve kolaylık göstermek, iyilik ve hayrın en önemlilerindendir.

Peygamber Efendimiz böyle davrananlara dua etmektedir ki onun duasının reddedilmeyeceğine her mümin gönülden inanır. Şu hadis de bizlere müjde örneği sunmaktadır: "Allah Taâlâ sizden önceki ümmetlerden bir kişiyi bağışladı. Çünkü o sattığı zaman kolaylaştırır, satın aldığında kolaylık gösterir ve borçludan alacağını isterken kolaylığı tercih ederdi." (Tirmizî, Büyû' 74; Nesâî, Büyû' 104; İbni Mâce, Ticârât 28).

Hadisten Öğrendiklerimiz

1. İslam dini temelde kolaylık üzerine bina edilmiştir. Bu nedenle, insanlarla muamelede bu esası öne geçirmek gerekir.
2. Alışveriş ve borçlanma toplumda hemen her ferdi ilgilendiren bir muamele olup, bu alanda kolaylık yolunu tercih etmek faziletli bir davranış olur.
3. İnsan, hakkı olan bir şeyi talep ederken de kolaylık yolunu seçmelidir.